

● اوضاع ایران پس از سقوط صفویان چگونه بود؟

در پی تسلط افغان ها بر اصفهان و قتل شاه سلطان حسین، ایران گرفتار تجزیه و تفرقه شد. افغان ها توان حکومت بر سراسر ایران را نداشتند. به همین دلیل، در گوشه و کنار کشور افرادی مدعی حکومت شدند. روسیه و عثمانی نیز با استفاده از آشفتگی اوضاع، قسمت هایی از شمال و غرب ایران را اشغال کردند.



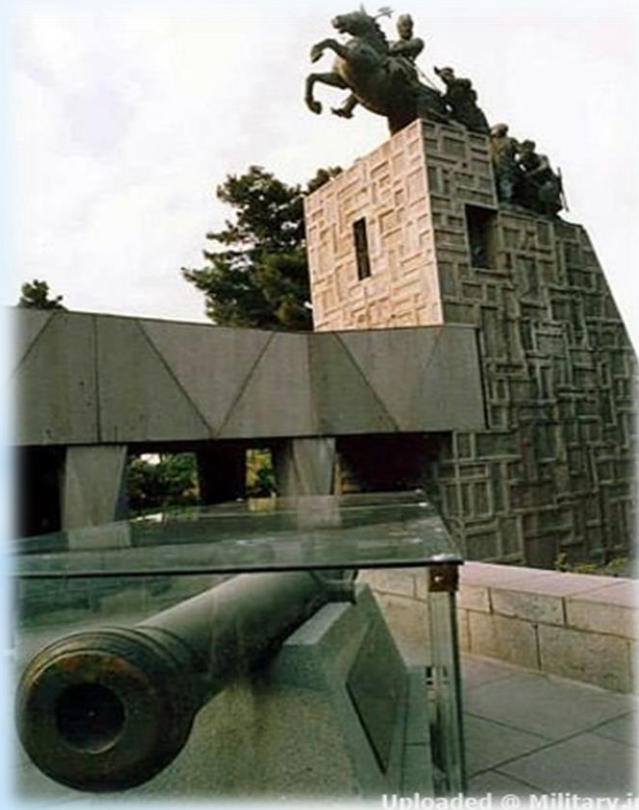
● سلسله افشاریه چگونه تشکیل شد:

نادر (مؤسس افشاریه) با سپاهیان، نخست افغان ها را سرکوب کرد و سپس نیروهای روسیه و عثمانی را از ایران بیرون راند. او پس از این پیروزیها در **مشهد** بر تخت شاهی نشست و سلسله **افشاریه** تاسیس شد.

● نادر چند سال حکومت کرد ؟ مهم ترین فتح او کجا بود و چه سرانجامی یافت ؟

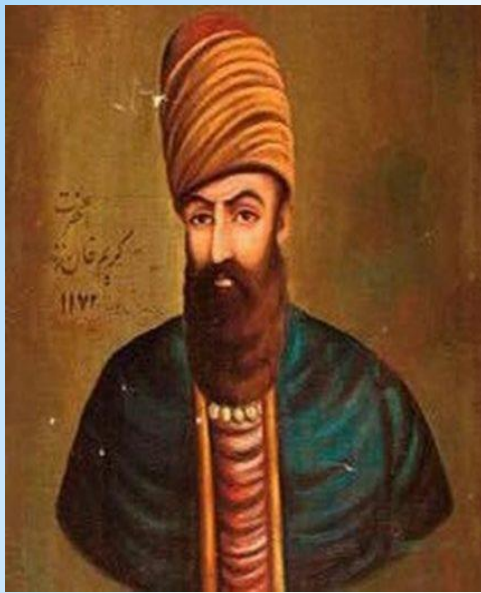
نادر ۱۲ سال پادشاهی کرد و در تعقیب گروهی از افغان های شورشی که به **هندوستان** گریخته بودند، به آن کشور لشکر کشید و **دهلی** را تصرف کرد. (جنگ کرنال)

— او که به اطرافیان و سرداران خود بدگمان شده بود، به رفتارهای خشونت آمیز و بی رحمانه روی آورد. در نتیجه، فرماندهان سپاه نادرشاه که از جان خود می ترسیدند، او را به قتل رساندند.



آرامگاه نادر مشهد





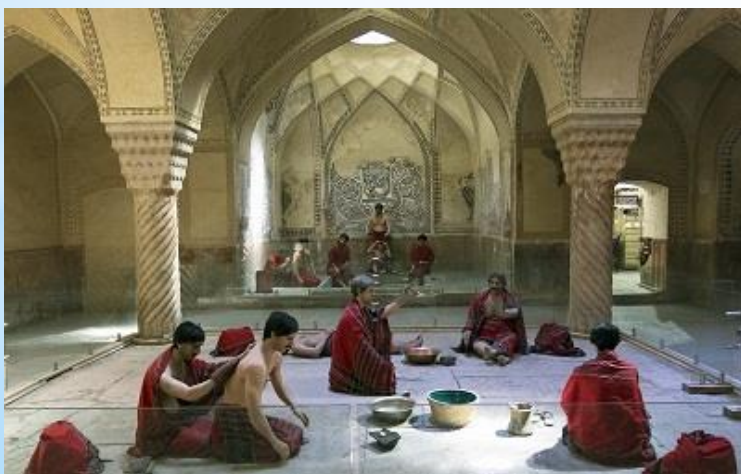
● چگونگی تاسیس سلسله زندیه :

کریم خان از ایل **زندیه** با پیروزی بر دیگر مدعیان سلسله زندیه را در **شیراز** تاسیس کرد.

— کریم خان به جای عنوان شاه، لقب **وکیل الرعایا** یعنی نماینده مردم، را برای خود برگزید.



کریم خان ۳۰ سال حکومت کرد. بناهای مهمی مانند **بازار وکیل**، **مسجد وکیل**، **حمام وکیل** و **ارگ کریمخان** در **شیراز**، پایتخت زندیه، ساخته شد.

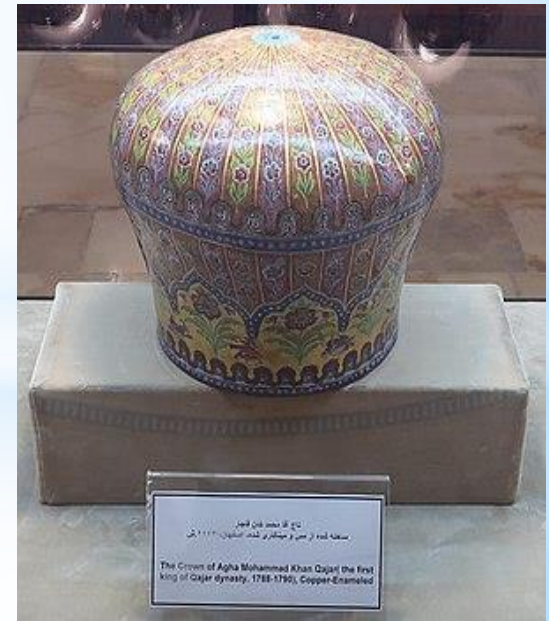


• تاسیس سلسله قاجاریه :

ایل قاجار یکی از ایل های **ترک** تبار ایران بود.

آقا محمد خان، پس از مرگ **کریم خان زند** تلاش برای رسیدن به حکومت را آغاز کرد و پس از مدتی جنگ و گریز، **لطفعلی خان زند**، آخرین فرمانروای زندیه را شکست داد و به قتل رساند.

آقا محمد خان با تسلط بر کشور **تهران** را به پایتختی خود انتخاب کرد و سلسله **قاجاریه** را تاسیس کرد.



— آقامحمدخان مردی تندخو و بی رحم بود و سرانجام به دست خدمتکارانش کشته شد.
پس از او برادرزاده اش **فتحعلی شاه**، به قدرت رسید.



• دوره حکومت فتحعلی شاه، همزمان با آغاز نفوذ و دخالت کشورهای **روسیه**، **انگلستان** و **فرانسه** در ایران بود.

* انقلاب صنعتی :

در نتیجه **انقلاب صنعتی** نیروی ماشین و ابزارهای صنعتی جای نیروی انسان و ابزارهای دستی را در تولید گرفت و سرعت و میزان تولید افزایش یافت.

• پس از انقلاب صنعتی توجه اروپاییان به کدام کشورها جلب شد؟

کشورهایی که **مواد اولیه** یا **بازار مصرف** مناسبی داشتند.





• روابط ایران و روسیه :

روسیه در نتیجه برنامه ها و فعالیت های **پتر کبیر** به کشوری قدرتمند و استعمارگر تبدیل شد.

یکی از اهداف استعماری روسیه رسیدن به آبهای خلیج فارس و اقیانوس هند بود.

* دوره اول جنگ های ایران و روسیه

○ علت شروع:

پتر کبیر

در زمان فتحعلی شاه، روسیه برای رسیدن به آبهای آزاد به قلمرو ایران حمله کرد.

○ نتیجه جنگ :

سپاه ایران که با سلاح های ابتدایی جنگ می کرد سرانجام پس از ده سال شکست خورد و **عهدنامه گلستان** بین دو کشور بسته شد.

• به موجب عهدنامه گلستان چه مناطقی از ایران جدا شد؟

ایالت های **گرجستان** ، **داغستان** و شهرهای **باکو** و **گنجه** از ایران جدا شدند.

* دوره دوم جنگ های ایران و روسیه

0 علت شروع:

مردم ایران که از عهدنامه گلستان ناخشنود بودند، با فتوای جهاد علما برای آزاد کردن سرزمین های اشغالی بسیج شدند. سپاه ایران که از جنگاوران ایل ها و نیروهای داوطلب مردمی تشکیل شده بود، به سرعت مناطق اشغال شده را آزاد کرد.

0 نتیجه جنگ :

روسیه با تمام قوا و تجهیزات وارد جنگ شد و با شکست دادن سپاه ایران، عهدنامه **ترکمان چای** را به ایران تحمیل کرد.

● به موجب عهدنامه **ترکمان چای** چه مواردی بر کشور ما تحمیل شد ؟

بر اساس این قرارداد، سرزمین های ایرانی شمال رود ارس به تصرف روسیه درآمد و ایران از داشتن کشتی جنگی در دریای مازندران محروم گردید و مجبور به پرداخت غرامت شد.

Persian Territorial Losses after the Gulistan Treaty of 1813 and the Turkmanchai Treaty of 1828



• روابط ایران و انگلستان :

مهم ترین مستعمره انگلستان ، **هندوستان** بود که همسایه ایران بود.

— یکی از هدف های اصلی انگلستان از برقراری ارتباط با حکومت قاجار چه بود؟

این بود که نگذارد کشورهای رقیب از طریق ایران به هندوستان دسترسی پیدا کنند.

* **تعهد ایران و انگلستان در زمان فتحعلی شاه چه بود ؟**

ایران تعهد کرد که به هیچ کشوری اجازه ندهد از خاک ایران به هندوستان لشکرکشی کند.
در عوض، انگلیسی ها نیز متعهد شدند که در صورت حمله کشورهای دیگر به ایران، به حکومت قاجار کمک های مالی و نظامی کنند.

• **افغانستان در زمان ناصرالدین شاه از ایران جدا شد .**

— **کدام مناطق غیر از افغانستان در زمان ناصرالدین شاه از ایران جدا شدند ؟**

انگلیسی ها قسمت شرقی سیستان و بلوچستان و تعدادی از جزایر ایرانی خلیج فارس را اشغال کردند.